

1991-ci ildə Azərbaycan rus imperiyasının çaynağından xilas olub öz müstəqilliyini əldə etdikdən sonra Naxçıvanın Cənubi Azərbaycanla ədəbi-mədəni və elmi əlaqələri yeni mərhələyə qədəm qoydu. Bu əlaqələrin dirçəlməsi və inkişafını təmin edən faktorlar sırasında Cənubi Azərbaycan və Naxçıvanda çap olunan qəzet, jurnal, toplu və kitablarda hər iki tərəfin yaradıcı şəxslərinin ədəbi, bədii, publisistik və elmi yazılarının dərc olunması mühüm rol oynamışdır.

Naxçıvan-Cənubi Azərbaycan ədəbi-mədəni və elmi əlaqələrinin inkişafında Təbrizdə nəşr olunan "Körpü" jurnalının böyük rolu olmuş, Naxçıvan ədəbi-elmi mühitinin bir çox nümayəndələrinin şeirləri, məqalələri burada dərc olunmuşdur. Azərbaycanın hər iki tayında böyük ma-



SAHAB ƏLİYEVA,
AMEA Naxçıvan Bölməsi
Elmi Kitabxanasının direktoru

"KÖRPÜ" JURNALI VƏ NAXÇIVAN

raqla qarşılanan, sülhə, əməkdaşlığa, qardaşlığa, dostluğa xidmət edən "Körpü" 1998-ci ildə Təbrizdə əvvəlcə qəzet formasında Azərbaycan türkcəsində kiril əlifbası ilə çap olunmuşdur. Qəzetin baş redaktoru Seyid Məsud Peyman İranda mühüm qəzetlərdən olan "Məhd-i azadi"-nin təsisçisi olan atasının yolunu davam etdirmiş, 1991-ci ildə atasının vəfatından sonra "Məhd-i azadi"-nin bütün məsuliyyətini öz üzərinə götürmüşdür. Ən böyük arzusu o tay-bu tayı bir-birinə daha yaxından tanımaq, iki ölkə arasında yaranan əlaqələri daha da genişləndirmək olan S.M.Peyman "Körpü" qəzetini nəşr etdirmək kimi şəxsi bir işə başlamış və qəzet 1998-ci ilin 11 mayında işıq üzünə çıxmışdır. Tez bir zamanda həm İranda, həm də Azərbaycanda tanınmış sevilməyə başlayan "Körpü" qəzetinin ünvanına hər iki tərəfin tanınmış şəxsləri tərəfindən xoş sözlər söylənmişdir. Naxçıvanda da bu qəzetin nəşri böyük sevinclə qarşılanmışdır: "Körpü" qəzetinin materialları, xüsusilə onun hər iki dövlətin görkəmli elm, mədəniyyət xadimləri ilə apardığı müsahibələri çox zəngin və bəyənilişlidir" (V.Talıbov), "Körpü"-nün nəşri mətbuat tarixinə qızıl hərflərlə yazılacaq hadisədir" (İ.Həbibbəyli).

"Körpü" qəzeti öz nömrələrində Naxçıvanla bağlı məsələləri də işıqlandırmış, qəzetin 1999-cu il 19 may tarixli nömrəsində Naxçıvan Muxtar Respublikasının yaradılmasının 75 illiyi ilə əlaqədar keçirilən tədbirlər haqqında məlumat verilmiş, Naxçıvan ədəbi mühitinin nümayəndəsi olan Həmid Arzulunun "Azərbaycan dili", "Sənə övlad olacaq", "Od elə sən" şeirləri oxuculara təqdim olunmuşdur. Cənubda kiril əlifbası ilə oxunmanın çətinliyi və başqa səbəblərdən qəzet daha sonralar aylıq "Körpü" jurnalı ilə əvəzlənmiş, 2001-ci ildən İranda latın qrafikası və Azərbaycan türkcəsində çıxan ilk və yeganə məcmuə kimi şöhrət qazanmışdır.

Jurnal Cənubi Azərbaycanla ictimai-mədəni əlaqələrimizin dərinləşməsində

müstəsna rol oynamışdır. Naxçıvan elmi mühitinin tanınmış siması, ədəbiyyatşünas alim Əsgər Qədimov müxtəlif illərdə bu jurnalın naxçıvanlı müxbiri kimi fəaliyyət göstərmiş, müxtəlif məzmunlu məqalələrlə jurnalın səhifələrində çıxış etmişdir. Naxçıvan ədəbi-elmi mühitinin bir çox nümayəndələrinin şeirlərinin, məqalələrinin jurnalda dərc olunmasında, Cənubi Azərbaycan oxucusunun Naxçıvan ədəbi mühitinin nümayəndələri və onların əsərləri ilə tanışlığında da alimin xidmətləri böyükdür. "Körpü" jurnalının müxtəlif nömrələrində Naxçıvanın ədəbi, elmi mühiti ilə bağlı bir sıra materiallar Cənubi Azərbaycan oxucularına təqdim olunmuşdur. Jurnalda Naxçıvanla bağlı olan materialları üç qismə ayıraraq təhlil etmək daha məqsəduyğundur:

1. Naxçıvan-Cənubi Azərbaycan əlaqələrini əks etdirən yazılar;

2. Naxçıvan ədəbi mühiti ilə bağlı dərc olunan materiallar;

3. Naxçıvan elmi mühitinin nümayəndələrinin müxtəlif mövzulu elmi məqalələri.

Birinci qrupa daxil olan "Naxçıvanda Qudus günü mərasimi", "Naxçıvanlılar İranda, İranlılar da Naxçıvanda qəriblik hiss etmirlər", "Naxçıvan şairləri "Körpü" jurnalının qonağıdır", "Naxçıvan şairləri Təbrizdə keçirilən 10-cu "Məhərrəmlik şeirləri" matəm mərasimində", "Naxçıvanda "Həzrəti-Zəhra(s)" məscidi ilə tanışlıq", "Naxçıvan" dərgisinin yeni sayı İranın türkdilli sənətkarlarına həsr olunub", "Dil pəhləvanları olsa da, mənən kasadıq", "Şərq qapısı" qəzetinin baş redaktoru M.Məmmədovla müsahibə" kimi yazılar Naxçıvan-Cənubi

mizin təbrizli şairlərlə görüşü, Təbrizin şeir və musiqi məclislərində iştirakları haqqında məlumatlar verilmişdir. Həmçinin şairlərimiz "Məhd-i azadi" qəzetinin və "Körpü" jurnalının redaksiyasında olmuş, jurnalın baş redaktoru Seyid Məsud Peymanla hər iki mətbuat orqanının tarixi haqqında söhbətlər etmişlər. Görüşdə "Hövzeyi-hünəri" İncəsənət Mərkəzinin müdiri M.Quluzadə də iştirak etmiş, Naxçıvanla Təbriz arasındakı elmi-mədəni əlaqələrdən danışmış, Naxçıvan şairlərinin Təbrizə gəlməsini alqışlamışdır. Yazıda görüşdə iştirak edən şairlər haqqında da məlumat verilmişdir: "Görüşdə Təbrizli şair Yəhya Şeyda qonaqları öz kitabları və şeirləri ilə tanış etmişdir. Naxçıvan şairlərindən Məhəmməd Cabbaroğlu, Əbülfəz Muxtaroğlu, Əbülfəz Rəşidoğlu, Bayram İsgəndərli, Muxtar Qasımzadə, İbrahim Yusifoğlu, Qafar Qərib, Vəli Qaraxan, Yaqub Şirinoğlu, Mircəlal Xanaraz, Nadir Əlincə və Asim Yadigar öz şeirlərini söyləmiş və çap olunmaq üçün "Körpü"-nün redaksiyasına təqdim etmişlər". Məqalənin davamında sözügedən şairlərin şeirlərindən nümunələr də oxuculara təqdim olunmuşdur. Jurnalın 2002-ci il may nömrəsində dərc olunan "Dil pəhləvanları olsa da, mənən kasadıq" məqaləsində isə "Şərq qapısı" qəzetinin o zamankı baş redaktoru Məmməd Məmmədovun "Şərq qapısı Naxçıvan" kitabının nəşri barədə məlumat verilmiş və müəllifin kitabda "Körpü" jurnalı haqqında yazdığı məqaləsi oxuculara təqdim olunmuşdur. Məqalədə M.Məmmədov Təbriz səfəri, "Məhd-i azadi" qəzeti və "Körpü" jurnalı ilə tanışlığından bəhs etmiş, hər iki mətbuat orqanını yüksək də-



ri toplaya bilmişdir. Jurnalın bir sıra nömrəsində Naxçıvan şairlərinin şeirləri davamlı olaraq dərc edilmişdir. 2005-ci ilin mart nömrəsində "Körpü" jurnalının qonağı olan bir sıra naxçıvanlı şairin-Məmməd Cabbaroğlunun "Adını yadigar saxlayır adım", "Adın mübarək", "Anam-vətənimdir, Vətən-anamdır", Qafar Qəribin "Könlümü", "Göz yaşımı nuş elədim", "Təbriz", Mətanət Hüseynxan qızının "Bilinmir", Səhlab Məmmədovun "Üçüncü səs", Yaqub Şirinoğlunun "Geri qalmır", "Təbrizin gözəlləri", Əbülfəz Rəşidoğlunun "Dənizə gəl bu gecə", "Budur sənə sözüm, dünya!", "Görüşə gəlməmişəm, Təbriz!", Bayram İsgəndərlinin "Bu torpağı qoyub hara gedirsən?", "Salamat qal, gözəl Təbriz", İbrahim Yusifoğlunun "Bu həyat mənimlə yola getmədi", Nadir Əlincənin "Təmizlik", Mircəlal Xanarazın "Hüseynim" şeirləri Cənubi Azərbaycanda Naxçıvan ədəbi mühiti haqqında müəyyən təsəvvürün yaradılmasına təsir etdiyi kimi, vətən, yurd, milli qeyrət, birlik kimi mövzuların daha geniş müstəvidə təbliğində də əhəmiyyətli rol oynamışdır. "Körpü" jurnalında Naxçıvan ədəbi mühitinin nümayəndələri və onların şeirləri yüksək səviyyədə təbliğ olunmuş, Cənubi Azərbaycan oxucuları Naxçıvan ədəbi mühiti ilə bağlı mütəmadi olaraq məlumatlandırılmış, bu da ədəbi-mədəni əlaqələrimizin daha da inkişafına təkan vermiş, milli-mənəvi bütövlüyümüzün, birliyimizin təsdiqində müstəsna rol oynamışdır.

yərləndirmişdir: "Məhd-i azadi" redaksiyasında 2 il bundan əvvəl "Körpü" adında kiril əlifbası ilə ana dilimizdə qəzet çap olunmasını bildirdim. Düzdür, ara-sıra nəşr olunurdu. Nəzərə alaq ki, Təbrizdə kiril əlifbası ilə yazıb-oxumağı bacaranlar da tək-təkdir. Bu dəfə isə "Körpü" adında jurnalın nəşrini görəndə çox sevindim. Düzdür, siyasətdən kənar jurnaldır. Amma sırf Azərbaycanla bağlı yazılar dərc edir". Eyni nömrədə M.Məmmədovun jurnal haqqında müsahibəsi də təqdim olunmuşdur. "Körpü" dərgisinin nəşri ilə fəxr etməliyik" başlıqlı yazıda müəllifin Azərbaycan-Ermənistan münasibətləri, Naxçıvanın blokada şəraitində, Qarabağ münaqişəsi haqqında həqiqətlərin yayılmasında İran mətbuatı ilə əməkdaşlığın əhəmiyyətində aid fikirləri verilmişdir. Yazıda Cənubi Azərbaycan oxucuları "Şərq qapısı" qəzetinin tarixi, Naxçıvanın ictimai-siyasi həyatında rolu kimi məqamlarla da tanış edilmişdir. Müsahibənin davamında müəllifin "Körpü" jurnalının nəşr olunmasından duyduğu sevinc hissələri, əlaqələrimizin inkişafında jurnalın oynayacağı rol yüksək qiymətləndirilmişdir: "Körpü" dünyadakı bütün azərbaycanlılar üçün ən doğma mətbuat orqanı olmalıdır. Mən ümid edirəm ki, "Körpü" dərgisi də ölkələrimiz arasında həqiqi körpü yaradacaq".

Şimali-cənublu Azərbaycan xalqı arasında ədəbi-mədəni körpü yaratmaq missiyasını əsas götürən və bu məramı layiqincə yerinə yetirən "Körpü" jurnalı Naxçıvan ədəbi mühitinin Cənubi Azərbaycanda tanıtılmasında da əhəmiyyətli işlər görmüş, jurnal vasitəsilə ədəbi mühitin nümayəndələri, kitabları haqqında mütəmadi məlumatlar verilmiş, ədəbi nümunələr davamlı olaraq Cənubi Azərbaycan oxucusuna təqdim olunmuşdur. Əsas məramı birlik, qardaşlıq olan jurnalda naxçıvanlı müəlliflərin vətən, yurd, milli qeyrət, birlik mövzusunda şeirləri cənubdakı şairlərin də yaradıcılığına öz təsirini göstərmiş, milli-mənəvi bütövlük, birlik amalı sayəsində jurnal ətrafına bir sıra tanınmış ədəbi qüvvələ-

Nəticə olaraq belə qənaətə gələ bilərik ki, müstəqillik əldə etdikdən sonra Naxçıvanın Cənubi Azərbaycanla əlaqələri yeni mərhələyə qədəm qoymuş və bu əlaqələrin dirçəlməsi və inkişafında Təbrizdə nəşr olunan "Körpü" jurnalının əvəzsiz rolu olmuşdur. Naxçıvanın ərazi baxımından Cənubi Azərbaycanla yaxınlığı bu jurnalla əməkdaşlığın inkişafına daha da rəvac vermişdir. Əsas məramı birlik, qardaşlıq olan jurnalda Naxçıvanın ədəbi, elmi mühiti geniş səpkidə təbliğ olunmuş, dərc olunan yazılar, elmi məqalələr Cənubi Azərbaycan oxucusuna Azərbaycan elmini, mədəniyyətini, iqtisadiyyatını daha yaxından tanıtdıra bilmişdir. Ərazi baxımından ayrı salınan şimali-cənublu Azərbaycan xalqının nümayəndələri arasında mənəvi körpü yaradan jurnal Naxçıvan-Cənubi Azərbaycan ədəbi-mədəni, elmi əlaqələrinin öyrənilməsində əhəmiyyətli mənbə kimi dəyərlidir.